

Interjú Csapó Emmával, az Új Fészek Közösség jogelődjének és anyaszervezetének, a Kiút Veled Egyesület egyik alapítójával

A beszélgetés 2019. novemberében Budapest belvárosában zajlott. Itt tudtunk találkozni Emmával, aki néhány hónapja már nem Budapesten él. Ismeretségünk nem újkeletű: 2017 őszén ismertem meg őt, több száz embernek helyet adó hajléktalanszálló lakói számára szervezett lelki gyakorlat segítői felkészülésén. Azóta több közös lelki gyakorlat és más program van mögöttünk, de még soha nem jutott eszembe, hogy rákérdezzek, hogy keveredett ő „ide”. Hiszen az Új Fészek segítőit olyan sokfelől fújta össze a szél... Beszélgetésünk a 2008-ban vele készült riport végzavával kezdődik: „Annyi lehetőség van arra, hogy segítsünk másoknak!”

Imréné Horváth Adél: Mi volt az eredeti egyesületed neve és céljai?

Csapó Emma: Kiút Veled Egyesület, Ökumenikus segítségnyújtás a prostitúció nélküli világért. Ilyen egyszerűen. Az egyesület egy prostituáltakat segítő, támogató és lelki gondozásukkal is törődő, önkéntes szerveződés volt.

A.: Hogyan találtál rá Te – vagy hogyan talált rád ez a munka, és éppen ez a segítségre szoruló réteg?

E.: A rendszerváltozás után kezdtem hittant tanítani a VIII. kerületben, enyhén értelmi fogyatékos, főként cigánygyerekeknek. Ekkor találkoztam igazán, „élőben” a szegénységgel, a bűnözéssel, a prostitúcióval. A gyerekek élete, sorsa nagyon megindított, különösen a lányoké. Az utcákat ellepték a prostituáltak, ott álltak az iskola, a templom környékén,

mindenhol. Nem értettem, hogyan lehet ezt eltűrni, elviselni, elfogadni nekünk, kívülállóknak. Néhány tanítványom is az utcára került, az ő sorsukon keresztül kerültem közelebb a prostitúcióhoz. Társakat kerestem, akik segíteni akartak. Így találtunk egymásra a Jó Pásztor Nővérekkel, akiknek a karizmája az elesett lányokon, asszonyokon való segítség.

A.: 2008-ban készült veled egy interjú. Az Új Fészek Közösség 2018-ban vette át tőled a stafétabotot. Mi történt a köztes 10 évben? Miért szüneteltette tevékenységét a Kiút Veled Egyesület?

E.: Amikor az az interjú készült, az egyesület valójában már nem nagyon működött. Ott is önkéntesekkel dolgoztunk és nem voltak forrásaink a fejlődéshez. A támogatások megszerzéséhez hiányzott a kijárás, talán én nem voltam elég határozott, vagy alkalmas erre, nem tudom. A segítők, javarészt fiatalok, elmentek szülni, a fiúk családot alapítottak, elfogyott az ember. Én utána olyan munkahelyre kerültem, ahol ezt a fajta munkát folytathattam, sok bántalmazott vagy prostitúciót megjáró nővel kerültem ott is kapcsolatba. Az egyesület ekkor közvetítő szervezetként működött, ha rajta keresztül valami pénzt tudtam szerezni, akkor azt ott, a munkahelyemen használtuk fel programok szervezésére, foglalkozásokra, anyagbeszerzésre.

A.: Nagyon nehéz területet vállaltatok. Voltak-e értékelhető eredményeitek?

E.: Nehéz számszerűsíteni az eredményeket. Az már eredménynek számított, ha valahol megismertünk egy nőt, aki egy idő után egyszer csak már nem állt ott az utcán. Ha hallottuk valakiről, hogy visszament a szüleihez, felhagyott a foglalkozásával. Ha azt hallottuk, hogy visszament dolgozni, ápolónőnek, ahonnan az utcára jött.

Ugyanilyen fontos volt, hogy több szervezettel, szakemberrel is dolgoztam együtt, akik alkoholistákkal, drogosokkal foglalkoztak. Munkánknak híre ment, terjedt, hívtak előadásokat tartani, beszélhettem a munkámról, kapcsolatbakerülhettem más segítő szakemberekkel. (Volt egy szerzetesi kör is, egy program, amely a prostituáltak megsegítésére indult, de nem volt hosszú az együttműködésünk. Ők inkább elméleti szakemberek voltak, én pedig a gyakorlati munkát szeretem, így végül elváltak útjaink.) Beszélhettem tanároknak, szerzeteseknek, szociális munkásoknak vagy érdeklődőknek ezeknek a nőknek a sorsáról. Szerettem volna, ha megismerik a prostitúció valódi arcát, hogy ne ítélik el ezeket a nőket, hanem akadályozzák meg, hogy más is erre a sorsra jusson. Ismerjék fel, kinek van szüksége segítségre. Sokan azt hiszik, hogy ez egy önként vállalt „munka”, addig csinálják, ameddig akarják, talán még szeretik is és rengeteget keresnek vele. Ezzel szemben sohasem önkéntes (hacsak nem megtévesztés által kerül bele valaki); semmiről nem dönthet saját maga. Mindenre „vigyáz” valaki, szülő, testvér, barátnő, férj, akinek az az érdeke, hogy minél többet keressen, bármi áron.

A.: Tehát,részt vettél a jobb sorsú rétegek szemléletformálásában. Ez a feladat ma is időszerű. Mi adta a lökést az újraindításhoz?

E.: Amikor ez a fiatal mentális csapat dolgozni kezdett a szállón, én már jártam oda, hogy ott segítsek, mivel a munkahelyem nagyon közel volt hozzá. A hajléktalanszálló más közeg, mint a prostituált nőké, de az itteni asszonyoknak az életében bizony ez a lehetőség is benne van. Láttam, hogy az új munkatársak [Dánics Izabella, Olgyay Anna és később Tóth Éva Mária] néhány ottani szociális munkással összefogva milyen lelkesen, mennyi hittel, milyen jó szívvél és mekkora szakmai színvonalon törődnek ezekkel az emberekkel. Én mindenben támogatni akartam őket, részt akartam venni a munkájukban! A Margitszigetre szerveztek kirándulásokat, farsangi bált a szállón vagy lelkigyakorlatokat, ezek csodás programok voltak! Amikor ez a segítői közösség komolyabb formát, keretet keresett magának, akkor jött szóba az én régi egyesüлетem. Kibővítettük a célcsoportot, ennek megfelelően átírtuk az alapszabályt, újrafogalmaztuk a célokat, és végül új nevet is kapott. A kettő közötti összekötő kapocs az addigi munkánk, a közös alapok az egyesület eredeti céljai. Az új közösségszemléletével és céljaival teljesen egyet tudok érteni.

A.: Hogy látod a segítségre szoruló csoportjait? Mi változott a „csendes” évek alatt?

E.: Amikor én elkezdtem a munkát, a '90-es években, az az első nagy gyárbezárások ideje volt. A többi segédmunkás között a nők is elvesztették a munkájukat, sokan nem tudtak mihez fogni. Kimentek az utcára, mert gyerekük volt, mert nem tudtak mást kezdeni magukkal, vagy mert a családjuk történetében valahol ez is benne volt. Hiszen tudjuk, hogy a családi minta milyen erővel bír. Amikor a szállóra jártam, akkor láttam, hogy a hajléktalanok, azon belül a nők helyzete még hozzájuk képest is mennyire más. Ezek az emberek borzasztó sebeket hordanak magukkal, a hajléktalan nők sokszor megjárják a prostitúciót is, de nagyon

sok más sérülésük, traumájuk lehet. Most már van néhány nagyon jó szervezet, akik a rehabilitációjukkal foglalkoznak, bár az anyagi lehetőségek mindig bizonytalanok. Folyamatosan pályázni kell, és ez nem mindig sikerül.

A.: Milyennek látod a nők helyzetét a hajléktalan rétegen belül? Elérhetők-e ebben a körben a prostitúciót elszenvedettek?

E.: A hajléktalanok között kevesebb a nő. A prostitúció ebben a körben is olyan, mint egy pecsét, rettenetes szégyen, ami vállalhatatlan, bevallhatatlan. A hajléktalan még tud mást okolni a sorsáért, de a prostituált nem, ő – ők mind saját döntés alapján kerültek oda. Mert ezt mondják magukról, hiszen elismerni, hogy ez nem így volt, hogy valaki megtévesztette, kényszerítette őket, ebben annyi megalázás, annyi szenvedés van, és olyan minimális önbecsülés, önbecsapás, test-elidegenedés tartozik hozzá, amivel nem lehet szembenézni. Azt elmondani, hogy naponta ütik, verik, éheztetik, teljesen kiszolgáltatott, szinte lehetetlen. Ez egy vállalhatatlan sors.

A.: Amíg Budapesten laktál, minden programon, lelkigyakorlaton részt vettél. Milyen a kapcsolatod a megújult egyesülettel?

E.: Türelmetlen vagyok. Ismerem a célokat, a terveket, de amikor megkaptam a költségvetés tervét, a pályázatot, arra gondoltam, hogy Istenem, hát mikor lesz meg az a ház? Amire olyan nagy szükség volna! Én most csak távolról tudom figyelni az egyesület munkáját, de ha újra szerveztek lelkigyakorlatot, arra biztosan jövök. Nagyon nagyra tartom a munkátokat, nagyon jónak tartom a célokat, és tudom, mekkora szükség volna egy olyan helyre, ahol ezek az emberek nem mint prostituáltak vagy hajléktalanok, hanem mint teljesen elfogadott személyek lehessenek jelen.

A.: Hogyan látod az egyesület „célközönségének” helyzetét? Hiszen annyival több a rászoruló, mint akin segíteni tudunk...

E.: Nem kell többet tenni, mint amennyit tudunk. Nem minden a mi feladatunk. Láttam egyszer egy amerikai dokumentumfilmet, az is egy otthonról szólt, nem tudom, szenvedélybetegké vagy hajléktalanoké. Volt hatalmas kert, szép környezet, ahol olyan szeretetben tudtak együtt élni az emberek, hogy az egy csoda volt. Ilyenre van szükségünk nekünk is.

Tudom, hogy nem könnyű, tudom, hogy rengeteg sérülést hoznak magukkal, szenvedélybetegséget, pszichiátriai problémákat is, tudom, hogy egyszemeres kapcsolattartásra van szükségük, azaz egy segítő teljes kapacitását le tudják kötni... De mégis erre volna szükség – egy nagy ház, nagy kerttel, segítőkkal, értelmes elfoglaltsággal. Ha ötször kell elmondani, hogy vesse be az ágát, elmondjuk ötször, hiszen a parkban, az utcán erre nincs szükség; ha százszor, de mondjuk el. Mi is kell ehhez? Hinni Istenben, hogy segít,

hinni bennük, hogy képesek ezt megtanulni, hogy magukra találhatnak, és hinni magunkban, mint segítőkben, hogy bírjuk hozzáértéssel és türelemmel.

A.: Hogyan látod a segítők helyzetét? Az Új Fészek csak önkéntesekkel dolgozik, akiknek véges a munkabírása. Fiatal szervezet vagyunk, a segítők köre elég szűk, bár idén néhány új ember már csatlakozott hozzánk.

E.: A lelkigyakorlatok adnak nekem reményt. A programok, a szervezés lelkülete, a segítők hozzájárulása kézzel, szívvel és lélekkel; ahogy ezekkel a mások által megvetett, lenézett emberekkel foglalkoztak, tiszteletben tartva emberi méltóságukat, ez nem maradhat válasz, eredmény nélkül.

Nem szabad lebecsülni az önkéntes munkát! Az önkéntes munkának olyan hozadéka van, amit az emberek el sem tudnak képzelni! Segíteni a legjobb dolog a világon! Az embert megindítja, ha hallja, hogy valaki, akinek egyszer valami apróságban segített, évek után is emlékszik rá, hogy egyszer kapott valamit, ingyen; hogy nálam mindig terített asztal várta, hogy valakivel beszélgetni tudott... ezek elmondhatatlan dolgok, a sok-sok hála, jóézés... végtelenül sokat ad az embernek magának.

A.: Hogy látod az egyesület jövőjét? Tudunk-e érdemben cselekedni?

E.: Igen, hiszek benne. Hiszen olyan emberek jöttek össze, akik eddig is nagyszerűen, nagy szakmai tudással, szeretettel, Istenbe vetett hittel és fáradhatatlanul dolgoznak. Ilyen csapatra vágytam mindvégig. Folytatódjanak a lelkigyakorlatok, vacsorák, közös alkalmak, imádságok... És meg kell valósítani az álmot, a házat a nagy kerttel, legyen napsütés, sok ember, segítők és rászoruló, akik mint *emberek* lehetnek jelen. Meg kell valósítani, ha nem is megy gyorsan; akkor is, ha én már öreg vagyok és nem érem meg, de legyen meg az a ház.